

עיין בסיפורו של הארוקי מורקמי, עניין משפחתי, כתב עמירם אחירותם

הסיפור נכתב ב-1985, פורסם לראשונה במגזין נשים, וב-1993 יצא לאור בקובץ הסיפורים: הפיל נעלם.

הוא מסופר על ידי מספר בגוף ראשון. זוהי נקודת תצפית לא אובייקטיבית המאפשרת למספר לתמרן את קוראיו ולתעתע בהם.

העלילה והדמויות:

העלילה מתארת תקופה של כמה חודשים בחיי אח ואחות המתגוררים ביחד בטוקיו בירת יפן.

המספר בן עשרים ושבע, סיים את לימודיו האקדמיים, ועובד במחלקת יחסי ציבור של יצרן מכשירי חשמל.

הוא מתאר את עצמו כ"חרגול הקיץ המזמר". בחור קל דעת, צר אופק, אגואיסט והולל, המחליף נשים לעתים קרובות. בשיחת הפיוס עם אחותו הוא מספר לה ששכב עם עשרים ושש נשים ואולי עוד עשר ששכח. זו אינה התנהגות אופיינית לצעירים היפנים כפי שתראו בנספח 1.

המספר מרבה לשתות משקאות חריפים ומתייחס בקלות ראש אל החיים. מדי פעם הוא מפגין התנהגות בוגרת ומעמיקה יותר, וגם אמירות בעלות משמעות קיומית, אבל ממהר לחזור אל תדמית הבחור הריקני והשטחי. יחסית לסיפור קצר, הוא מרבה בתיאורים של טיפוח הגוף: צחצוח שיניים לצלילי ברוס ספרינגסטין, מקלחות, גזיזת ציפורניים, התעמלות, סילוק פירורים...

המוזיקה החביבה עליו היא מערבית: הרבי הנקוק, ברוס ספרינגסטין, ג'ף בק והדלתות וריצ'י בירק. הוא מתעב את חוליו אינגלסיאס.

מוזיקה יפנית אינה מוזכרת בין ההעדפות שלו, והדברים נכונים גם לגבי המשקאות שהוא שותה: וויסקי עם קרח, בירה או ברנדי.

גם עולם הדימויים שלו אינו יפני. כשהוא סובל מהנגאובר, הוא מתאר זאת כך: **כשהייתי בחוץ, היכה בי השיכרון כאילו התנגשה בי רכבת לילה. הפרקים שלי חרקו כמו אלה של איש הפח בקוסם מארץ עוץ.**

על ההקפדה הפתאומית של אחותו בענייני ביגוד הוא כותב: בלי הרף עסקה בכביסה ובגיהוץ של בגדים במקום להניח להם להיערם בחדר האמבטיה **כמו תל נמלים מהאמזונס.**

לדבריו, הוא נוהג להופיע בעבודה קצת לפני הצהריים, קורא את העיתון, אוכל צהריים, עושה משהו קטן בסביבות שתיים, ואחר כך יוצא לשתות עם הבחורים מסוכנות הפרסום עד חצות.

התיאור הזה מנוגד לחלוטין לאופן בו מתוארים חיי העובדים ביפן ב-2017. (נספח 2)

ייתכן שהוא מגזים בתיאור בטלנתו כי סביר להניח שעל רקע החריצות ומוסר העבודה הגבוה ביפן, הוא היה מפוטר ממשרתו. מצד שני, לדברי אחותו, יש לו פרוטקציה בחברה בה הוא עובד.

אחותו בת 23, סיימה את לימודיה באוניברסיטה ועובדת בסוכנות נסיעות.

למרות המגורים המשותפים, הם אינם מרבים להתראות, ואולי בגלל זה הם מצליחים לשמור על חיבה הדדית רווית הומור. אבל פעם אחת כשהמספר רואה את אחותו בוכה באישון ליל הוא מתוודה: **אני אולי צר אופק ואגואיסט, אבל הייתי מספיק חכם להבין שאם היא בוכה ליד השלחן במטבח ולא בחדר שלה, סימן שהיא רוצה שאני אנחם אותה.** וכך הוא עושה בדרכו המיוחדת, ומצליח.

שמות האח והאחות אינם מוזכרים בסיפור כנהוג ברוב יצירותיו של מורקמי.

חיייהם משתנים כשהאחות פוגשת בנובורו ווטנבה, (אחד מגיבורי הבודדים של מורקמי שזכה בשם, המשותף לו ולחתול האבוד בסיפור "ציפור הקפיץ והנשים של יום שלישי" מקובץ הסיפורים "הפיל הנעלם. גם השומר של הפיל בסיפור הפיל הנעלם נקרא כך) מהנדס מחשבים חרוץ ורציני, חסר חוש

הומור, חובב אופנועים, ואת חוליו אינגליסאס, בעל חוש טכני מפותח ואלרגיה לאלכוהול. בקיצור: אנטייזזה לדמות המספר.

אולי זו הסיבה לכך שהמספר אינו סובל אותו, ומרבה ללעוג לו ולהתבדח על חשבונו.

למרות זאת, הוא משתדל למלא כהלכה את תפקיד הנציג המשפחתי הבוגר במפגש עם נובורו והוריו.

האחות עוברת שינוי משמעותי בעקבות הקשר עם נובורו: היא נהיית מודעת לאורח החיים הריקני שלה ושל המספר ומתחילה להטיף לו מוסר בחריפות בהזדמנויות שונות.

במסגרת השינוי האחות גם מתחילה להקפיד באופן קיצוני על הופעתה החיצונית ועל ניקיון הדירה. לכבוד ביקורו של נובורו היא "הכניסה את המצעים למכונת הכביסה ונקתה את שני החדרים שלנו. אחר כך מילאה דלי במים וסבון ושטפה את הקירות ואת הרצפות בסלון ובמטבח..."

כמו מאצ'ו טיפוס, המספר אינו נוטל חלק במבצע הניקיון אלא מבלה את הזמן בהתבוננות בצילומי עירום של אברי מין נשיים בעותק של "האסלר" שידיד מאמריקה הצליח להבריח למרות הצנזורה בדואר.

הוא נענה לבקשתה של אחותו לערוך קניות ומוסיף ביוזמתו בקבוק יין שבלי ב4500 יין כמתנה לזוג הצעיר. לדבריו, "רק בן אדם רגיש וטוב לב היה חושב על דבר כזה."

הוא לובש את הבגדים ההדורים שאחותו הכינה לו ומשתדל להתנהג יפה אל נובורו. למרות שמדי פעם מתפלקת לו בדיחה לא מוצלחת. נובורו מצדו מתפעל ממה שהוא מגדיר כשמחת החיים של האח והאחות ומשתדל להתאים את עצמו אליהם. הוא מתקן את מערכת הסטריאו בדירה אבל לא זוכה להערכה מהמספר על כך.

הוא מתאר את נובורו בלעג ובביקורתיות, ולאחר שמילא את תפקיד המארח כמיטב יכולתו, סבלנות פוקעת, והוא יוצא לבלות כמנהגו בשתייה לשוכרה, צפייה במשחק בייסבול בטלביזיה ובסטוץ עם בחורה בת עשרים שפגש בבר השכונתי.

כשהיא נרדמת, הוא מסתלק ובדרך הביתה סובל מהנגאובר קשה שגורם לו לשאול את עצמו: מה לעזאזל אני עושה עם עצמי בימים האלה? אותו הדבר פעם אחר פעם. אבל כול פעם גרועה מן הקודמת.

כשהוא מגיע לדירה הוא אומר לעצמו: משהו יסתדר כבר מחר, ואם לא, אז מחר אעשה קצת חושבים. אוכלדי אוכלדה, החיים נמשכים.

אחותו נתקפת בהרהורי חרטה על דברי הביקורת שהשמיעה כלפיו בעת ביקורו של נובורו, ומתנצלת בפניו.

המספר מרגיע אותה באומרו: כול אחד מציק למישהו. אבל אם אני הוא האיש שבחרת להציק לו, זאת בחירה נכונה, אז שזה לא ידאיג אותך.

על חששותיה מהעמיד הוא משיב: את צריכה להשתדל לראות תמיד את הצד הטוב, תמיד לחשוב על הדברים הטובים. ואז אין לך מה לפחד. ואם יקרה משהו רע, תוכלי את לחשוב מה עושים הלאה.

לשאלתה על נובורו הוא משיב: הוא בחור לא רע, אני מניח. רק לא הטיפוס שלי. יש לו טעם מוזר בבגדים למשל. זה לא מזיק שיהיה אחד כמוהו בכול משפחה.

האחות משיבה לו: זה מה שאני חושבת. גם אתה, האיש שאני קוראת לו אחי. אני אוהבת אותך, אבל אם כולם היו כמוך, העולם בטח היה מקום איום ונורא.

הם פורשים כול אחד לחדרו. המספר תוהה "לאן פנינו מועדות" אבל עייף מכדי לחשוב לעומקם של דברים, עוצם את עיניו, והשינה יורדת עליו כרשת אפלה ואילמת.

בין יפן לארה"ב:

הרוקי מורקאמי הושפע מאוד המתרבות האמריקאית אליה התוודע בצעירותו כשתרגם ליפנית את התפסן בשדה השיפון של סאלינג'ר.

למעט כמה אזכורים לתרבות ולמנהגים יפניים, האח והאחות מנהלים אורח חיים מערבי לכול דבר. אימם מבקשת מהמספר לברר פרטים על נובורו כמו כול אם מכול תרבות שהיא. ההורים מאפשרים לאחות בת השמונה עשרה לגור עם אחיה בטוקיו למרות שהם מודעים להיותו חסר אחריות וקל דעת. כפי שכתבתי: סידור הדירה, המשקאות, הארוחות, המוזיקה, הלבוש וצורות הבילוי, אינם תואמים את התרבות היפנית אלא את זו המערבית.

חלוקת התפקידים בין המספר לאחותו שמרנית מבחינה מגדרית. היא אחראית לסדר, לניקיון ולבישול בדירה, ואילו הוא "עוזר" לה מדי פעם. יש לו נטיה לנסות ולהתחמק ממטלות שאימו ואחותו מטילות עליו, אבל בסופו של דבר הוא נכנע להן ומציית.

על התקף ניקיון הדירה של אחותו הוא כותב: **נשים הן דגי סלמון. בסוף הן כולן שוחות בחזרה לאותו מקום.**

המעבר מהמנהגים היפנים המסורתיים והכובלים אל תרבות המערב המתירנית אופייני ליפן היום. (נספח 3).

דרכי העיצוב:

לא רק ספגטי: (נספח 4)

הסצנה הראשונה בסיפור מתרחשת במסעדת ספגטי חדשה. המנה של המספר אינה טעימה לו, והוא אוכל מחצית ממנה ומבקש מהמלצרית לפנות את השאר. אחותו אוכלת את כול המנה שלה, ומנצלת את ההזדמנות לפתוח במתקפת ביקורת על אורח חייו ואופיו מילדות ועד עצם היום הזה. זה לא מקובל בחברה היפנית, בה הנשים מכבדות את הגברים במשפחתן, והאח הבכור זוכה לכבוד מאחיו הצעירים. המספר מופתע ונפגע מדבריה אבל מגיב ברוח טובה. בהמשך נבין שנושא השיחה לא היה ספגטי. המספר אנוכי ועושה כטוב בעיניו. אחותו נהגה כמוהו בעת מגוריהם המשותפים אם כי היו לה "רק" שני מאהבים לעומת עשרים ושש+ הנשים עימן הוא שכב. כעת, בגיל עשרים ושלוש, היא מרגישה צורך להינשא. ניכר שהיא אינה מאוהבת בנובורו, לכן היא כועסת על יחסו הלוועג של אחיה כלפיו. כאישה היא אינה יכולה להמשיך ולנהל אורח חיים קל דעת ומופקר כמו אחיה, וזה מקומם אותה. לנובורו יש יתרונות אבל היא אינה מאוהבת בו. כשהיא מבשרת לאחיה על כוונתה להתחתן, היא אומרת: **בעצם, אני לא בטוחה שאני רוצה להתחתן. רק עכשיו התחלתי לעבוד, ואני חושבת שאני לא צריכה למהר, הייתי רוצה עוד קצת להתפרפר, לא להשתגע כמוך כמובן... אבל אני לא יודעת, הוא ממש נחמד. לפעמים אני חושבת שהייתי רוצה להתחתן איתו. זה מסובך.** בשיחת הסיום אומר עליו המספר לאחר מחשבה: **זה לא מזיק שיהיה אחד כמוהו בכול משפחה, ואחותו עונה: זה מה שאני חושבת.** זו אינה הצהרת אהבה אלא התפשרות מתוך כניעה לכללי החברה. היא לא מאוהבת בספגטי/נובורו, אבל כאישה בת עשרים ושלוש היא אינה יכולה להרשות לעצמה לוותר עליו, וזה מעלה את חמתה על אחיה הגבר החופשי ממחויבות. בסוף היצירה היא מחליטה להינשא לנובורו תוך הסתמכות על האישור המסוייג של אחיה לגביו.

טלוויזיה בלי קול ומלחם כמשל:

למרות חיבתו של המספר למוזיקה מערבית, כאשר המגבר של מערכת הסטראו והטלוויזיה בדירתם מתקלקל, הוא מסתפק באנחה ואינו דואג לתיקונו אלא צופה בסרט מלחמה ישן ללא קול.

בבאר בו הוא מבלה לאחר הביקור של נובורו, מוקרן בטלוויזיה משחק בייסבול ללא קול. במקום זה התנגן ברקע תקליט של סינדי לאופר. המספר אומר: **יש משהו חיובי בטלוויזיה בלי קול.**

בדרכו הביתה אחרי הסטוץ, ההקאה והרהורי החרטה: בלי קשר לשום דבר, חשבתי על נובורו ווטנבה ועל המלחם שקנה לי. "דווקא כדאי לכם להחזיק מלחם בבית. זה שימושי". זה מה שהוא אמר.

איזה רעיון חיובי, אמרתי לו בלבי כשקינחתי את שפתיי בממחטה. עכשיו בזכותך הבית שלי מצוייד במלחם. אבל בגלל המלחם המחורבן הזה אני כבר לא מרגיש בבית שלי כמו בבית.

זה בטח בגלל שאני כזה צר אופק.

יש משהו אפאתי ופסיבי בדמות המספר כשהוא אינו מחזר אחר נשים. הוא מרבה להיאנח, מזלזל בעבודה, אינו דואג לתיקון המגבר והטלוויזיה, ומוכן להסתפק בסרט ללא קול. אבל המלחם שהביא נבורו מעיד על אישיותו המעשית ועל העובדה שעוד מעט הוא ישא לאישה את האחות, הדמות הנשית היחידה שהמספר חש כלפיה רגש עמוק ומשמעותי.

יש משהו אירוני בכך שמלחם שאמור לחבר דברים, יפריד בסופו של דבר בין המספר לאחותו ויגרום לו להרגיש ניכור כלפי הדירה שלו.

חזות הכותרת:

לדברי סיגל יזרעאלי מהמרכז ללימודי יפנית, שם היצירה במקור הוא FAMILY AFFAIR. לפי מילון מורפיקס משמעות המילה AFFAIR היא: ענין, עסק, נושא; פרשה; פרשיה; פרשת אהבים, זמן. התרגום לעברית מחמיץ את ריבוי המשמעויות של שם היצירה.

ניתן אולי ללמוד מהשם שמערכת היחסים בין המספר לאחותו חורגת מאהבת אחים. כשהמספר יוצא לבלות אחרי האירוח, הוא ממליץ לאחותו לתנות אהבים עם נבורו. כשהוא שב מהבילוי אחותו אומרת לו:

רציתי רק שתדע שלא עשינו את זה.

לא עשיתם מה?

לא עשינו כלום. משהו הלחיץ אותי.

אה.

אתה לא רוצה לשאול מה הלחיץ אותי?

מה הלחיץ אותך?

החדר הזה! המקום הזה! פשוט לא יכולתי לעשות את זה כאן.

אה.

האחות מתפשרת על נבורו, והמספר לאחר מחשבה, מסכים איתה, אבל בגלל המלחם שלו הוא כבר אינו מסוגל להרגיש בבית בדירה, והאחות אינה מסוגלת לתנות בה אהבים עם נבורו. הדירה לא הייתה רק דירה. היא הייתה קן אהבה (לא דווקא במובן הארוטי) של המספר ואחותו. נראה שנובורו התמים והלא אופנתי גרם לשינוי משמעותי בחייהם ובמערכת היחסים ביניהם, וגם אילץ אותם להתבגר.

בקריאה מחודשת של הסיפור לאור הדברים האלו, אנו מקבלים רושם שונה מהסלידה שחש המספר כלפי נבורו:

זה בטח קורה הרבה, אבל תיכף מההתחלה לא סבלתי את החבר של אחותי הצעירה. ונכול שאהבתי אותו פחות, כך גדלו ספקותי ביחס אליה. הייתי מאוכזב ממנה בגלל הבחירה שלה.

אולי אני פשוט אדם צר אופק. (אחד המאפיינים הבולטים של הסיפור הקצר הוא מהפך המפתיע את הקורא וגורם לו לשוב ולקרוא אותו בהבנה שונה ומחודשת של הדמויות והעלילה. ראה נספח 5)

וכך לכול אורך היצירה מונה המספר את פגמיו של נבורו ולועג לו. הוא מתרץ זאת בהיותו אדם צר אופק, ומתחמק מחקר הגורמים האמתיים לתחושתו זו. גם כשאחותו מעלה את הנושא, הוא נמנע מדיון בתירוצים נוסח: אני עייף, מבולבל, אני מאבד את כוח הדיבור בלילות של חצי ירח...

בסופו של דבר הוא נכנע למוסכמות ונותן לאחותו מעין אישור מסוייג להינשא לנבורו, דוחה את המחשבות על העתיד והולך לישון.

לסיכום:

ניתן אם כן לפרש את הסיפור בשני אופנים:

א. המספר הוא שטותניק COOLY שמתעב את המחזר של אחותו בגלל תכונותיו הסולידיות והלא אופנתיות. בסופו של דבר הוא "מאשר" לאחותו להינשא למחזר והולך לישון.

ב. המספר מתמרן את הקוראים ומהתל בהם. הוא מציג את עצמו כחרגול הקיץ המזמר, וכצר אופק ושטחי במחשבותיו וברגשותיו. בכול פעם שעולה במוחו מחשבה מעמיקה על החיים, הוא דוחה אותה תרתי משמע. את התוכחות הפוגעות של אחותו הוא מקבל בהומור ובהשלמה, ומשתדל להימנע משיחות מעמיקות איתה בתירוצים קלושים. לאמיתו של דבר, הוא אוהב את אחותו אהבה עזה וגם היא חשה כך כלפיו. אבל השעון שלה מתקתק מהר יותר מזה שלו.

המספר סולד מנבורו, ומאוכזב מאחותו עקב בחירתה בו. יתכן שהסלידה אינה נובעת מאופיו של נבורו, אלא מהעובדה שהוא עתיד לתפוס את מקומו בלבה של אחותו. התנהגותו של המספר נעה בין קבלה מאולצת של נבורו לבין סלידה ולעג כלפיו. לקראת סוף הסיפור הוא מבין את מה שהבינה אחותו לפניו, שהגיע זמנה להשתחרר ממנו ולהינשא, ולאחר לבטים הוא מחליט לאשר את בחירתה בנבורו. זהו וייתור גדול הנובע מאהבה, וסותר את תדמיתו האנוכית של המספר.

המספר הגיע למודעות וחל בו שינוי. האם חרגול הקיץ המזמר יהפוך לנמלה חרוצה ומיושבת בדעתה? אני בספק. נסים קורים באגדות ולא בסיפורים יפנים ריאליסטיים

נספח 1:

מעובד ע"פ: כשחצי מצעיריה בתולים, יפן מעודדת אזרחים לצייר תמונות עירום, גיא אלסטר, ואללה ניוז, 3.12.16

סקר שפרסמה הממשלה בספטמבר האחרון חושף נתונים מדהימים: כמחצית מבני ה-18 עד 34 הרווקים במדינה 42% מהגברים ו-44.2% מהנשים - עדיין בתולים. בעוד רוב מוחלט מהם הצהיר כי הוא היה שמח אילו היה מוצא בן זוג, עד כה מאמצי הממשלה בנושא העלו חרס. מומחים מסבירים כי גברים מרוויחים בערך חצי ממה שקיבלו בימי הפריחה הכלכלית של שנות ה-80 וביטחונם התערער בשל צמצום פערי ההשתכרות מול נשים. אלו, מנגד, אינן מתלהבות ממוסד הנישואים שנתפס כמסוכן לקריירה שלהן. הקושי לקבל את השוויון המגדרי לא רק שהרחיק גברים מנשים, אלא גם גורם לחלקם לנתק כל קשר עם העולם החיצון. סקר שבחן את תופעת היקיקומורי ("מתבודד") ופורסם בספטמבר העלה כי יותר מחצי מיליון יפנים בני 40 ומטה מסתגרים בבתיהם ונמנעים מיחסים חברתיים. הם משקיעים את כל זמנם במשחקי וידאו ובסרטים לבדם בחדר. יתרה מכך, 35% מהמסתגרים לא יצאו מבתיהם במשך שבע שנים לפחות, ובהשוואה לסקר הקודם, מספרם של המתבודדים בני 35-39 הוכפל.

נספח 2:

מתוך: עבודה עולמית, דוד טברסקי, דבר ראשון, 8.10.17

ניצול עד המוות, האסון של 'הנס היפני' - העובדים ביפן ממשיכים למות מעודף עבודה. כמה שעות נוספות אתן עובדות בחודש? מיווה סאדו, עיתונאית צעירה, עבדה 159 שעות נוספות בקיץ 2013, ונפטרה מהפרעות הקשורות לחוסר שינה וסטרטס | איך אפשר להתמודד עם 'קארושי' - מוות מיתר עבודה?

עובדת צעירה עבדה 159 שעות נוספות בחודש ונפטרה. הניו-יורק טיימס חשף בסוף השבוע את סיפורה הטרגי של מיווה סאדו (Miwa Sado), עיתונאית יפנית צעירה מהעיר טוקיו, שעבדה עבור תאגיד השידור הציבורי של יפן והעבירה את הקיץ של 2013 בעודה מתרוצצת בלחץ בסיקור שתי מערכות בחירות מקומיות שהתקיימו בטוקיו.

במהלך החודש, רשמה סאדו 159 שעות עבודה נוספות, כמעט ללא סופי שבוע ועבודה עד חצות, כמעט כל יום. ב-26 ביוני, יום הולדתה, שלחה העיתונאית מייל להוריה, אשר הרגישו שמהו אינו כשורה ושביתם נשמעת חלשה. קצת פחות מחודש מאוחר יותר, ימים ספורים לאחר הבחירות, נפטרה סאדו בעקבות כשלון מערכת הלב שלה, והיא בת 31 בלבד.

המקרה המדובר הוא האחרון בעדויות, שזכו לתהודה ציבורית גבוהה, של תופעת הקארושי (karoshi) או "מוות מיתר עבודה", והוא הגיע לתודעת הציבור רק בשבוע האחרון, למרות שהתרחש לפני ארבע שנים, וזאת לאחר שתאגיד השידור הממשלתי היפני NHK הוציא הודעה בנושא.

קארושי מוכר כתופעה רחבה מאז סוף שנות ה-80, סיפורים על תופעות מוות הולך ומתרחב בקרב עובדי צווארון כחול, התחילו להציף את החדשות היפניות ואיימו להטיל צל כבד על הזינוק הכלכלי שחל ביפן מאז סוף מלחמת העולם השנייה, מה שמכונה 'הנס היפני'. לאורך השנים, מקרים של קארושי החלו להתגלות גם בקרב עובדי צווארון לבן, מנהלים ומנכ"לים, בכירים בפנינסים, מהנדסים ואף מהגרים מתמחים.

בשנת 2016 פרסמה ממשלת יפן דוח מיוחד על התופעה, אשר מצא שלפחות רבע מהחברות שנסקרו מסרו שהעובדים שלהן עובדים מעל 80 שעות של שעות נוספות בחודש. חודשים לאחר מכן, נשיא סוכנות הפרסום דאנצו (Dentsu) התפטר וזאת בשל זעקה ציבורית בעקבות מותה של עובדת החברה, מאצורי טקאשי בת ה-24 שהתאבדה בשנת 2015, לאחר שקפצה מגג מעון העובדים של החברה. טקאשי כתבה פוסט בו תיארה שלוחצים עליה לעבוד 7 ימים בשבוע, שאין לה כוחות יותר ושבמצונו לשים לזה סוף.

כמו טקאשי, סאדו הייתה אישה צעירה שעשתה את דרכה במעלה הדרך של חברה עסקית מוערכת ויוקרתית. המעסיק שלה נחשב לאחד החברות היוקרתיות ביפן, בה תשישות כוחות מוחלטת נחשבת לסימן של חריצות. חקירה ממשלתית שהתנהלה בשנת 2014, מצאה שמותה הנוראי של סאדו היה תוצאה ישירה של עבודתה.

"היא לא הצליחה לייצר לעצמה מספיק ימי חופש בגלל האחריות שלה, שדרשה ממנה להישאר ערה עד השעות המאוחרות של הלילה", מסר משרד העבודה בטוקיו בתצהיר מיוחד לעיתון אסיה שימבון (Asahi Shibun). המשרד ציין שמצבה הבריאותי של סאדו היה בכי רע עקב עייפות מצטברת והפרעת שינה כרונית בזמן מותה.

לטענת חברת NHK, הסיפור לא התפרסם עד היום מפאת כבוד למשפחה ופורסם השבוע בשביל להביא את הידיעה לציבור – על מנת למנוע מקרים כאלו בעתיד. נשיא NHK אמר שהוריה של סאדו הסכימו לפרסום הדבר בתקווה "שיעשו מאמצים שאירועים כאלו לא יחזרו בשנית". הוריה של סאדו אף מתחו ביקורת על NHK, בטענה שהגיבוי אינו מספק והביעו חשש שמותה יישכח ותהא אם החברה הייתה ממשיכה להסתיר אותו ולמה האיגוד המקצועי של בתם שמר על שקט. בנוסף לכך, שאלו ההורים למה החברה לא הגבילה את שעות העבודה של בתם המנוחה. "זה מצב לא נורמלי שבנאדם יעבוד כמעט כל יום במהלך כל השבוע, עד מאוחר בלילה. אנחנו פשוט לא מצליחים להבין איך אפשר היה להתעלם מסיטואציה כזו."

נספח 3 :

מתוך: נישואים ביפן כמו אוויר, איילת אידלברג, מסע אחר

יפן היא מדינה שנמצאת בתהליכי שינוי משמעותיים. קשה למדוד תהליכים בעת התרחשותם. מה שנכון היום עשוי להיות לא רלבנטי מחר. יש שיראו את החברה היפנית כמי שנשענת עדיין על ערכים מסורתיים, ויש שישימו את הדגש על המודרניזציה בעולם העבודה ובמערכות היחסים. האם יפן נמצאת על הסף או שמא כבר חצתה אותו? התשובה נמצאת, קרוב לוודאי, בעיני המתבונן.

ההשקפה הרווחת ביפן היא שלא טוב היות האדם לבדו. צריך חתונה כדי לחבר את

איכויות האשה והגבר וליצור דבר שלם, המבוסס על תלות הדדית. בחלק גדול של המקרים הנישואים נתפשים כהתחברות על בסיס מעשי: הריחוק הרגשי בין בני הזוג מתקבל כעובדה נתונה והשיתוף ביניהם מוגבל. מערכת היחסים אינה מבוססת בהכרח על תקשורת בין-אישית, והצדדים אינם

מחויבים זה לזה בנאמנות מינית. פתגם יפני פופולרי גורס: "נישואים טובים הם כמו אוויר: צריך אותם, אבל לא חייבים להרגיש אותם". ופתגם אחר מוסיף: "בעל טוב הוא בריא ובחוף".

עם זאת יש לזכור שהחברה היפנית מתקדמת בקצב מהיר ונעשית דומה לחברה המערבית בתחום מערכות היחסים בתוך המשפחה. תהליכים אלה משפיעים לא רק על הדור הצעיר, שקשה לעקוב אחר השינויים הפוקדים אותו, אלא גם על הדור המבוגר, המאמץ אף הוא נורמות מערביות לגבי היחסים בין המינים.

נספח 4:

קישור לסרט הוידאו: סצנת הפתיחה במסעדת הספגטי:

<https://vimeo.com/8009687>

נספח 5:

הסיפור מר יודע כול של סומרסט מוהם נפתח במילים:

.I was prepared to dislike Max Kelada even before I knew him

המספר הבריטי מתעב את מר קלדה עוד לפני שהכיר אותו בגלל שהוא נכפה עליו כשותף לתא הספינה, שמו האוריינטלי, המברשות המלוכלכות שלו, המטען הרב שלו...

במשך היצירה הוא מגלה שמר קלדה הנלעג הוא אדם טוב ומוסרי בהרבה ממנו ומשאר הנוסעים המתנשאים ומשנה את דעתו עליו מקצה לקצה.